

ANNA MAJEWSKA-WÓJCIK, MAGDALENA SMOLEŃ-WAWRZUSISZYN, ANITA RAČÁKOVÁ, GABRIELA OLCHOWA, *Dvojazyčná učebnica jazykovej komunikácie pre integrovaný záchranný systém v poľsko-slovenskom pohraničí. Dvojjęzyczny podręcznik komunikacji językowej dla służb ratowniczych pogranicza polsko-słowackiego*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2016, ss. 240.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rh.2016.64.10-9>

V ostatných dňoch vyšla autorkám Anne Majewskej-Wójcik, Magdalene Smoleń-Wawrzusiszyn, Anite Račákovej a Gabriele Olchowej *Dvojazyčná učebnica jazykovej komunikácie pre integrovaný záchranný systém v poľsko-slovenskom pohraničí/ Dvojjęzyczny podręcznik komunikacji językowej dla służb ratowniczych pogranicza polsko-słowackiego*.

Graficky veľmi pekne spracovaná publikácia je praktickou učebnicou zahrňujúcou aj príslušné cvičenia pre vybrané zložky integrovaného záchranného systému, ktoré zasahujú v oblasti slovensko-poľského pohraničia: cieľovými skupinami publikácie sú najmä poľskí a slovenskí pracovníci záchranej zdravotnej služby, hasičského záchranného zboru, polície a horskej záchranej služby. Učebnica môže fungovať ako učebný materiál v kurze pre záchranárov pôsobiacich na poľsko-slovenskom pohraničí, no prospešná bude aj v akademickom prostredí, najmä vo filologických odboroch zameraných na prekladateľstvo a tlmočníctvo (pri štúdiu poľského jazyka na Slovensku a slovenského jazyka v Poľsku). Výber tematických okruhov aj lexiky teda závisel od potrieb cieľových skupín oblasti jazykovej komunikácie typickej pre pracovné reálie týchto skupín. Treba konštatovať, že výber lexikálneho materiálu, cvičení, ale najmä textov je veľmi zaujímavý a úplne zodpovedá situáciám, v ktorých sa príslušníci integrovaného záchranného systému na slovensko-poľskom pohraničí môžu stretnúť.

Učebnica je dvojazyčná – pozostáva zo slovenskej a z poľskej časti, ktoré sú tožné, samozrejme, prihliadnuc na charakter vyučovanej látky a daného jazyka. Skladá sa z dvoch častí: zo všeobecnej, v ktorej autorky prezentujú problematiku súvisiacu so základmi bežnej jazykovej komunikácie, a odbornej, zohľadňujúcej komunikačné situácie typické pre udalosti, ktorých účastníkmi sú rôzne zložky integrovaného záchranného systému. Autorky pri jej tvorbe uplatnili komunikačný prístup, to znamená, že všetky javy prezentujú v súvislosti s konkrétnym komunikačným kontextom. Zároveň vychádzajú z koncepcie poľského didaktika Wojciecha Szupelaka založenej na téze, že „závislosť medzi jazykovou úrovňou učiaceho sa pri komunikácii v bežnom jazyku a jeho úrovňou v odbornom jazyku nie je taká priamočiara a jednoznačná. Autor týchto slov sa pri svojej práci často stretával so situáciami, keď pomerne nízka úroveň jazykovej kompetencie učiaceho sa v bežnom jazyku išla ruka v ruke s dokonalým zvládnutím jazyka z odbornej oblasti, čo mu umožňovalo plynulú a efektívnu komunikáciu s inými expertmi z danej oblasti...“ (Ligara, B., Szupelak, W. 2012; preklad A. Račáková). Tejto hypotéze autorky podriadili aj koncepciu celej učebnice. Po preštudovaní publikácie

sa javí, že stavili na správnu tézu, a na základe (aj mojich) skúseností s vyučovaním slovanských „cudzincov“ možno konštatovať, že takýmto spôsobom je možné študentov vyučovať. Dôvodom je totiž fakt, že v prípade výučby slovanských študentov nie je potrebné podrobne prekladať celý učebný materiál a možno stavať na prirodzenej kompetencii používať príslušný gramatický systém, pričom vzhľadom na častú podobnosť slovotvorného základu slovanských slov sú študenti schopní pri čítaní cudzojazyčného textu dedukovať význam daných slov, prípadne celých viet. Toto východisko je badaateľné aj pri bližšom skúmaní výstavby menovanej učebnice.

V úvode učebnice sa nachádza prehľad samohlások a spoluhlások slovenských alebo poľských (v závislosti od daného jazyka časti učebnice) a vysvetlenie ich slovenskej alebo poľskej výslovnosti na príkladoch konkrétnych slov. Hoci by sa mohla táto pasáž javiť ako irelevantná, v skutočnosti je pre prvotný vstup do kurz dôležitá, a to najmä vzhľadom na požiadavky zrozumiteľne komunikovať s klientmi.

Kniha pokračuje všeobecnou časťou, ktorá ponúka lexiku a konštrukcie spojené s ňou v oblastiach opisu osoby, času a priestoru a počasia. Všeobecná časť je veľmi vhodne doplnená cvičeniami a ukončená opakovaním. Napriek tomu, že autorky ráтали s tým, že učebnica bude používaná v kontaktovej výučbe v kurzoch, zaradili dostatok zrozumiteľných cvičení aj pre samostatné štúdium.

Odborná časť pozostáva z lexiky, konštrukcií a cvičení na čítanie s porozumením týkajúcich sa tematických oblastí záchrannej zdravotnej služby, polície, hasičskej služby a horskej záchrannej služby – témy teda kopírujú cieľové skupiny študentov a ich prácu.

Treba konštatovať, že kniha je budovaná veľmi transparentne, zrozumiteľne, doplnená je vhodnými obrázkami a dobre vybranými cvičeniami. Oceňujem najmä snahu zbytočne nezaťažovať materiál aj študentov dlhými výkladmi gramatiky a lexiky, učebnica preto pôsobí príťažlivo, „vzdušne“ a čitateľ sa v nej môže veľmi ľahko a dobre orientovať.

Napriek tomu, že autorky v úvode naznačujú aj prítomnosť explikácií gramatiky, v celej knihe sa dôraz kladie najmä na lexiku. Gramatika je len veľmi implicitne obsiahnutá v konštrukciách, ktoré sú odporúčané na naučenie sa „un block“. Tento postup korešponduje s avizovaným komunikačným prístupom pri tvorbe učebnice a aj pri vedení samotného kurzu a vychádza z predpokladu, že študentmi sú Slovania.

Lexikálny materiál je vybraný veľmi vhodne, pretože kopíruje situácie, do ktorých sa cieľové skupiny bežne dostávajú, poskytuje dobrú orientáciu v komunikačnom priestore cieľových skupín, navyše kopíruje aj prostredie, v ktorom cieľové skupiny pracujú: tým je hornaté slovensko-poľské pohraničie geograficky pozostávajúce z Tatier. To znamená, že autorky pri výbere nielen lexikálneho materiálu, ale aj textov určených na čítanie s porozumením v prípade istých kontextov počítali so situáciami vzniknutými najmä v horách.

Metodicky je učebnica taktiež budovaná vhodne: postupuje sa od jednoduchého ku zložitému, v tomto prípade od jednoduchého opisu osoby (čo je však pre cieľové skupiny naozaj relevantné) až po pomerne zložité texty s otázkami. V tomto prípade sa

mi zdają niektoré texty až príliš zložité pre študentov slovenčiny alebo poľštiny (napr. v slovenskej časti Požiar budovy na s. 80 alebo Úlohy hasičskej záchranej služby na s. 77), pretože obsahujú pasívne konštrukcie a terminológiu, ktorá nie je v slovníku, avšak je jasné, že s touto vzorkou textov sa skôr či neskôr stretnú, preto bolo nevyhnutné zakomponovať ich do učebnice. S konštrukciami a terminológiou sa tak študenti oboznamujú priamo „in medias res“, čo tiež patrí ku komunikačnému spôsobu výstavby metodiky. Vhodnú kompozíciu učebnice dokresľuje aj pomerne rozsiahly slovníček; hodnotný je aj kľúč k cvičeniam a textom na konci učebnice.

Dvojazyčná učebnica jazykovej komunikácie pre integrovaný záchranný systém v poľsko-slovenskom pohraničí je veľmi praktická, jasne sú určené cieľové skupiny študentov a prostredie ich práce, na ktorom je založený aj výber lexikálneho a textového učebného materiálu. Veľmi hodnotné je transparentné, prítlačlivé a zrozumiteľné spracovanie celej učebnice, oceniť možno aj zaradenie prehľadných cvičení. Kniha je použiteľná nielen v praxi, ale aj napr. pri výučbe budúcich prekladateľov a tlmočníkov na osi slovenčina – poľština.

Integrovaný záchranný systém v oblasti hornatého slovensko-poľského pohraničia, najmä v oblastiach ťažko prístupných, „vkliesnených“ do strmých horských masívov, kde vzniká veľký predpoklad nebezpečenstva, ale aj v mestských konglomeráciách je veľmi potrebný. Práca záchrannárov a policajtov v takomto prostredí je tým náročnejšia, čím viac cudzincov sem prichádza. Najfrekventovanejšie návštevy sú však návštevy susediacich krajín.

Z toho dôvodu je tvorba učebnice tohto typu skutočne vítaným počínom, pretože učí nielen rozprávať, ale aj komunikovať, a to v tých najnáročnejších situáciách.

Eva Čulenová

Katedra translológie Filozofická fakulta
Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovakia

ANNA LISOWSKA, *Zagadki i żarty. Język polski dla cudzoziemców (Puzzles and Jokes. Polish for foreigners)*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2014, ss. 248.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rh.2016.64.10-10>

Recenzowana książka Anny Lisowskiej jest jednym z komponentów podręcznika języka angielskiego. Składa się z pięciu części: (1) wstępu, (2) zagadek, (3) rozwiązań, (4) polsko-angielskiego słownika wyrazów, które zostały użyte w zagadkach oraz (5) skorowidza obejmującego zasób słów i gramatykę. Na końcu zamieszczono spis treści w języku angielskim.

Zasadnicza część – czyli część druga – zawiera 186 zagadek. Każda z nich została zaklasyfikowana do pewnej kategorii – na przykład do kategorii *Synonyms, Double*